

מנקים את ישראל עם קק"ל

הצעות לפעילויות ליום הניקיון 2014

מדריכים, מורים ואנשי חינוך יקרים,

כמדי שנה בשנה קק"ל מציינת בישראל את יום הניקיון, שבמסגרתו יוצאים אלפים למבצעי ניקיון בסביבתם הקרובה, ביערות ובפארקים ברחבי הארץ. המבצע הוא חלק ממיזם חובק-עולם בשם: "מנקים את העולם" ומתקיים בחסות הארגון הבין-לאומי המסונף לאו"ם - "Clean Up the World".

בידכם, מורים, מדריכים ואנשי חינוך, **המנהיגים החינוכיים של החברה הישראלית**, הכוח להפוך את מבצע הניקיון למשמעותי, לחינוכי, לערכי ולבעל השפעה אמיתית על חיי התלמידים.

רק באמצעות הבנת המשמעות והחשיבות שיש למעשה האישי והפרטי של כל אחד מאיתנו בשמירה על עולם נקי ובריא יותר, נוכל להעצים את המודרכים ולהצמיח את דור המנהיגים הסביבתיים של המחר.

פעילויות חווייתיות בנושאי אקולוגיה, קיימות וסביבה, הממקמות את העשייה של יום הניקיון בתוך הקשר נרחב של שמירה על הסביבה ושל מחויבות לצריכה אחראית, הפרדת פסולת ומיחזור, יוצרות יחד מעטפת משמעותית של הנאה וחוויה. תחושות אלו יותירו חותם בליבם של המודרכים ויעודדו אותם להמשיך ולשמור על הסביבה - לא כמבצע חד-פעמי של יום בשנה, אלא כפעולה יומיומית, שגרתית, שהם מבינים ומטמיעים את חשיבותה.

במקבץ זה ריכזנו עבורכם שמונה רעיונות להפעלות, המיועדות למגוון גילאים, אשר יכולות ללוות את אירועי יום הניקיון. כל ההפעלות הן פשוטות, קצרות ומהנות; הן אינן דורשות הכנות מסובכות או היערכות מיוחדת ורובן מתאימות להפעלה בכיתה ומחוצה לה.

אנו מודים למדריכי קק"ל, שתרמו מרעיונותיהם למקבץ זה, ומאחלים לכולם פעילות פורייה ומהנה!

שנה טובה, שנה של ניקיון, אחריות ושמירה על הסביבה,

זהר ולוסקי

מנהל אגף החינוך

קרן קימת לישראל

היכון, הכן - נקה!

גיל היעד: כיתות א'-ח'

משך הפעילות: 20 דקות

מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

מבקשים מהתלמידים להסתדר בזוגות.

לכל זוג תלמידים נותנים שם של מוצר (לדוגמה: עיתון ישן, בקבוק פלסטיק, חיתול חד-פעמי, נורת חשמל. חשוב ליצור מגוון של מוצרים ואפשרות ליצירת קבוצות, למשל מספר תלמידים שיקבלו מוצרי נייר).

מפצלים את הזוגות כך שיתקבלו שתי קבוצות, שבכל אחת מהן נציג אחד לכל מוצר.

עורכים סדרה של תחרויות, שבהן הקבוצה הראשונה שמצליחה להסתדר בטור לפי זמני ההתכלות של המוצרים - מנצחת.

הקבוצה הראשונה שמצליחה להתחלק לקבוצות על פי סוג האשפה (נייר, פלסטיק, בד, זכוכית...) - מנצחת.

הקבוצה הראשונה שמסדרת את כל המוצרים שלה על פי סדר א'-ב' - מנצחת.

הקבוצה הראשונה שמוצאת בשטח מוצר של אחד מחבריה - מנצחת.

הקבוצה הראשונה שמגיעה למיחזורית (נקודה אקראית שתיקבע בשטח) - מנצחת.

ועוד משימות, ככל העולה על דעתכם.

בסיום כל תחרות מרחיבים את השיחה על הנושאים: זמני ההתכלות, הפרדת פסולת, קומפוסטציה, מיחזור נייר, ועוד.

מכריזים על המנצחים ויוצאים לנקות.

לזרוק או לא לזרוק

גיל היעד: כיתות א'-ח'

משך הפעילות: 35 דקות

מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

עורכים תערוכה של פסולת שנאספה במסגרת יום הניקיון ומזמינים כל אחד מהתלמידים לבחור פריט אחד של פסולת מתוכה.

ממנים חבר שופטים.

מבקשים מכל תלמיד להכין נאום בן דקה, המשכנע את השופטים מדוע לא כדאי לזרוק את הפריט, שאותו תלמיד בחר. במסגרת הנאום ניתן לשלב אפשרויות לשימוש חוזר במוצר, אפשרויות למיחזורו (השלכה לפח מיחזור אינה נחשבת "זריקה"), השלכות שיש להצטברות זבל על הסביבה וכל נושא אחר.

עורכים מספר סבבים, שבהם ה"מוצרים" מנסים לשכנע את חבר השופטים שלא להשליכם לאשפה.

מנהלים דיון על שימוש חוזר, מיחזור, חשיבה והפחתה - שמח"ה, כדרך חיים.

בין רצוי למצוי

גיל היעד: כיתות א'-ט'

משך הפעילות: 15 דקות

מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

מעמידים את התלמידים בשורה ומבקשים מהם להתקדם צעד בכל פעם שהם מסכימים עם ההיגד שהמדריך מקריא.

מקריאים את ההיגדים הבאים:

אכפת לי שהחדר שלי מבולגן.

אכפת לי שהבית שלי מלוכלך.

מפריע לי שיש אשפה ביער בזמן שאני נמצא בסיקניק משפחתי.

מעצבן אותי שאנשים משליכים אשפה מחלון המכונית.

אכפת לי כשאני רואה ערמות פסולת בניין בשטחים פתוחים.

מפריע לי שהמדרכה ברחוב שלי מלוכלכת.

מסמנים את המקום שאליו הגיע כל תלמיד (את הסימון אפשר לבצע במסקינג-טייפ או בטוש או בכל דרך אחרת).

מחזירים את התלמידים לנקודת המוצא ונעת המדריך מקריא את ההיגדים המקבילים הבאים:

אני מסדר את החדר שלי.

אני מנקה את הבית שלי כאשר הוא מלוכלך.

אני אוסף אשפה המפוזרת ביער בזמן הפיקניק המשפחתי.

אני מנקה את המדרכה.

אני מעיר לאנשים שזורקים אשפה מהמכונית.

אני מדווח לרשויות על ערימות פסולת בניין בשטחים פתוחים.

מתבוננים בפער שבין המקום שאליו התלמידים הגיעו לאחר סדרת ההיגדים הפעילים לבין המקום שאליו הגיעו בהיגדים

התיאורטיים. משליכים פער זה לחיים האמיתיים ומסכמים במספר פעולות פשוטות, שאם כל אחד יקבל על עצמו לבצען

באופן שגרתי, יחול שינוי בחיים של כולנו.

גיל היעד: כיתות ז'-י"ב

משך הפעילות: 20 דקות

מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

אוספים פסולת יבשה מהשטח ועורמים אותה בערימה (על פי כמות התלמידים ניתן לחלק למספר ערימות ולמספר קבוצות, כך שלכל תלמיד תהיה הזדמנות להשתתף).

מבקשים מהתלמידים למיין את הפסולת לקבוצות, למשל: פלסטיק, בד, נייר, מתכות.

מסדרים יחד את הפסולת הממוינת בצורת דיאגרמת עוגה או גרף עמודות ובודקים איזה סוג פסולת נאסף בכמות הגדולה ביותר. מנסים לפענח מדוע (האם זה קשור למיקום הפעילות, לעונת השנה, להרגלי הצריכה של התושבים בסביבה, ועוד).

משווים את התוצאה שהתקבלה לנתונים האמיתיים של כמויות הפסולת הביתית וסוגיה את הנתונים האמיתיים אפשר לקחת מהאתר של המשרד להגנת הסביבה:

www.sviva.gov.il/subjectsEnv/Waste/Pages/WasteData.aspx»<http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/Waste/Pages/WasteData.aspx>

מבקשים מהתלמידים להציע דרכים להפחית את כמות הפסולת המושלכת.

מה זרקתי השבוע

גיל היעד: כיתות ד'-ח'

משך הפעילות: 30 דקות

מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

מבקשים מכל תלמיד להיזכר בכמה שיותר דברים שזרק השבוע לפח האשפה ולערוך רשימה שלהם על דף נייר. מכריזים על שלושת "שיאני הזבל" של הקבוצה. מרחיבים את השיחה על כמויות האשפה וסוגיה ועל הבעיות שהיא יוצרת. גוזרים את שלוש הרשימות למוצרים נפרדים ועורמים אותם בערימה במרכז הכיתה. בכל פעם שולפים פתק ומקריאים את הכתוב עליו. התלמיד הראשון שמצליח למצוא שימוש לחפץ ובכך מונע את השלכתו לאשפה - זוכה בחפץ. תלמיד הצובר את מרב הפתקים לאחר שהערימה מתרוקנת הוא המנצח ומוכתר כ"מלך המיחזור".

מעגלים וקווים

גיל היעד: כיתות א'-ו'
משך הפעילות: 20 דקות
מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

מדברים עם התלמידים על מחזוריות. מבקשים מהם להביא דוגמאות למחזורים שהם מכירים. למשל: דוגמאות למחזורים מעגליים בטבע - מחזור המים, מחזור החיים של הצמח, ועוד.

מחלקים את הכיתה לחוליות עבודה. כל חוליה מקבלת מוצר צריכה (או מוצר פיזי שנאסף במסגרת פעילות יום הניקיון, או תמונה של מוצר או שם של מוצר), פלקט בריסטול וטושים. על כל אחת מהחוליות להדביק את המוצר על הבריסטול,

לכתוב ולצייר את מסלול החיים שהמוצר עובר:

מאיזה חומר/מחצב הוא עשוי?

איך ואיפה מייצרים אותו?

מי משתמש בו?

מה קורה לו לאחר השימוש?

מקציבים זמן לעבודה ומסייעים לתלמידים בציור מחזור החיים של המוצרים השונים. ניתן להביא דוגמה ולצייר יחד על הלוח מחזור של מוצר נבחר.

עורכים תערוכה ובודקים:

אילו "מסלולי חיים" הם קווים ואילו מעגליים?

האם יש מוצרים שהמסלול שלהם יכול להיות מעגלי, אולם הוא לא צויר כך?

מדוע חשוב ליצור מחזור מעגלי?

מסבירים על העקרונות של שימוש חוזר, מיחזור, חשיבה והפחתה - שמח"ה.

אמת או חובה - שמח"ה

גיל היעד: כיתות ג'-ט'

משך הפעילות: 20 דקות

מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

מלמדים את התלמידים את משמעות ראשי התיבות שמח"ה: שימוש חוזר, מיחזור, חשיבה, הפחתה

מדברים על חשיבותו של כל אחד מאיתנו במאבק לשמירה על הסביבה ועל השפעתה של תרבות הצריכה הפרועה על כמויות הפסולת ועל הנזק הנגרם לכדור הארץ.

משחקים אמת או חובה: מבקשים מהתלמידים לשבת במעגל. במרכז המעגל מציבים בקבוק פלסטיק ריק, כמו במשחק אמת או חובה. לידו מניחים ערימת כרטיסי היגד הפוכים.

בכל פעם מסובבים את הבקבוק והתלמיד שאליו מצביעה הפייה צריך לבחור - שימוש חוזר/מיחזור/חשיבה או הפחתה. לאחר שבחר, עליו להרים כרטיס היגד מן הערימה, להקריא אותו ולהתייחס אליו על פי הבחירה.

מי שנכשל - יוצא מהמעגל. משחקים עד תום הזמן או עד שנותר מנצח יחיד.

מזמינים את התלמידים להמציא מצבים נוספים מחיי היומיום שלהם ולהציע להם פתרונות על פי עקרונות שמח"ה - שימוש חוזר, מיחזור, חשיבה והפחתה.

היגדים:

כבר שלוש שנים אני הולך עם אותו ילקוט! הוא כבר לא אופנתי, מלא כתמים וחורים. מה עושים?

המזגן שלנו מטפסף מים כל היום ובשלולית יש יתושים! מה עושים?

עיתוני סוף השבוע עבים כל כך - ביום ראשון יש אצלנו הר של נייר. מה עושים?

אחותי הקטנה גדלה בקצב מסחרר - תוך חודש הבגדים כבר קטנים עליה. מה עושים?

כל יום אימא נותנת לי יותר מידי אוכל לבית הספר ונשארות המון שאריות. מה עושים?

חצי מהגבינות שאנחנו קונים מתקלקלות תמיד. מה עושים?

אבא אומר שחשבון המים שלנו הקיץ היה ענקי - בטח בגלל ההשקיה של הדשא... מה עושים?

אמת או חובה - שמח"ה

אנחנו מוציאים המון כסף על דלק. מה עושים?

כל יום אימא מכריחה אותי להוריד את הזבל פעמיים! נמאס לי! מה עושים?

המחשבים שלנו מתיישנים כל כך מהר... כל שנתיים צריך לקנות מחשב חדש כדי להישאר בעניינים! מה עושים?

גיל היעד: כיתות ג'-ו'
משך הפעילות: 20 דקות
מקום: בכיתה או בחוץ

מהלך הפעילות:

משחקים במשחק בינגו (לוחות והגדרות מצורפות). כל הגדרה מתאימה למספר פתרונות. התלמיד הראשון שמשלים טור, שורה או אלכסון ומצליח להסביר ולנמק את כל הסימונים שסימן - **מוצח במשחק**.

הגדרות:

1. אפשר לזרוק אותי לקומפוסטר.
2. אני מתכלה רק אחרי כמיליון שנה.
3. אינני מתכלה לעולם.
4. אפשר למחזר אותי.
5. אני הופך לדשן מועיל אם נותנים לי מספיק זמן.
6. אפשר לעשות בי שימוש חוזר.
7. אני עשוי מחומר אורגני.
8. אני עשוי מחומר לא אורגני.
9. האנרגיה שאני צורך מזהמת את הסביבה.

פתרונות לבינגו:

- קליפת בננה (1,4,5,7)
- שאריות כריך (1,4,5,7)
- סלט ישן (1,4,5,7)
- כוס קלקר (3,4,6,8)
- אריזת קלקר (3,4,6,8)
- נייר עיתון (4,6,7,8)
- אריזת קרטון (4,6,7,8)
- בקבוק פלסטיק (4,6,8)
- תנור חשמלי (8,9,4)
- צנצנת זכוכית (2,4,6,8)
- בקבוק יין (2,4,6,8)
- בובה ישנה (4,6,8,7)
- מעיל שקטן עליו (4,6,8,7)

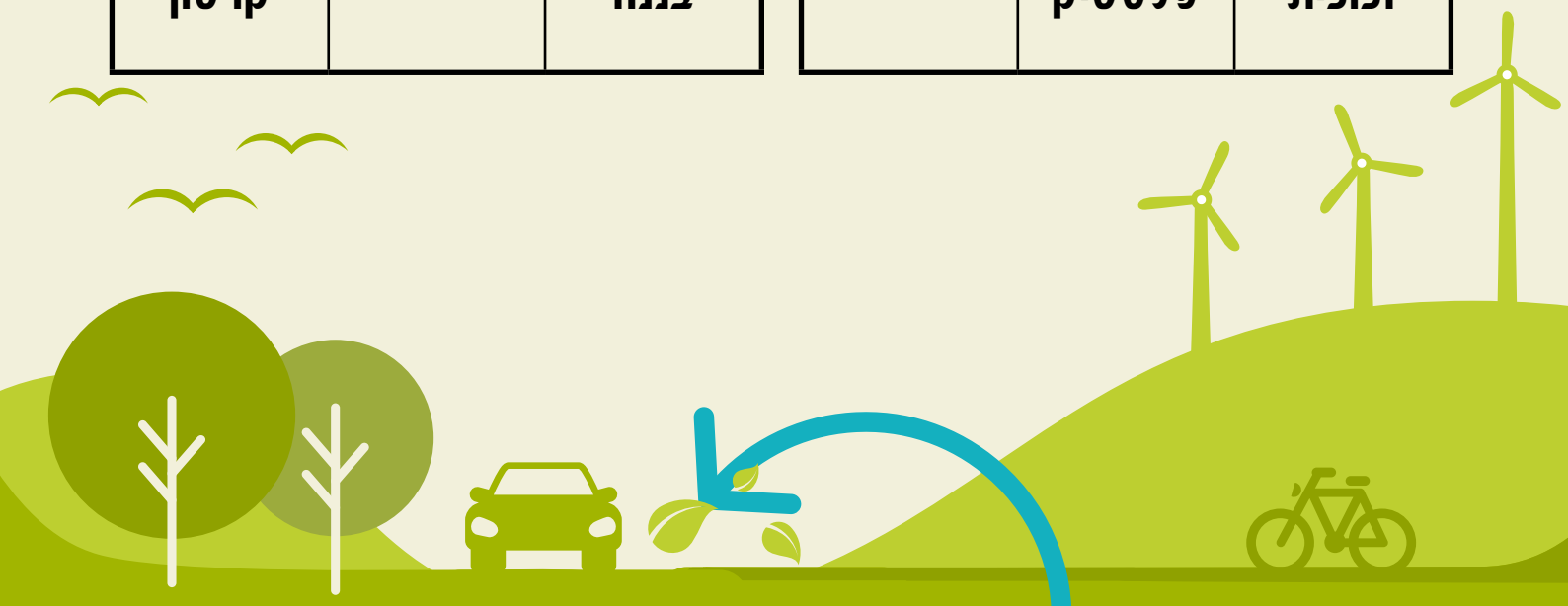
בינגו זבל

אריזת קלקר	מעיל שקטן עליי	צנצנת זכוכית
סלט ישן	קליפת בונה	תנור חשמלי
כוס קלקר	שאריות כריך	אריזת קרטון

קליפת בונה	שאריות כריך	סלט ישן
כוס קלקר	בקבוק פלסטיק	צנצנת זכוכית
אריזת קלקר	תנור חשמלי	בובה ישנה

סלט ישן	בובה ישנה	בקבוק פלסטיק
מעיל שקטן עליי	נייר עיתון	באש ובמים
אריזת קרטון	בקבוק יין	קליפת בונה

בובה ישנה	נייר עיתון	מעיל שקטן עליי
בקבוק יין	כוס קלקר	קליפת בונה
צנצנת זכוכית	בקבוק פלסטיק	סלט ישן

משרדי האגף לחינוך ולנוער

דרום

טל': 08-9986188
פקס': 08-9986131
hagito@kkl.org.il

מרכז

טל': 03-5261153
פקס': 03-5261183
avivan@kkl.org.il

צפון

טל': 04-8470237
פקס': 04-8470238
shirlyb@kkl.org.il

קו ליער: 1-800-350-550 | www.kkl.org.il | www.greenwin.kkl.org.il

